

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο επιθετικός φορολογικός σχεδιασμός (ΕΦΣ) συνίσταται στη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης των φορολογουμένων μέσω ρυθμίσεων που μπορεί να είναι νόμιμες, αλλά αντιβαίνουν στο πνεύμα του νόμου. Ο ΕΦΣ περιλαμβάνει την εκμετάλλευση των νομικών κενών ενός φορολογικού συστήματος και των αναντιστοιχιών μεταξύ φορολογικών συστημάτων. Ενδέχεται επίσης να οδηγεί σε διπλή μη φορολόγηση ή διπλή έκπτωσηση.

Η καταπολέμηση του ΕΦΣ είναι ουσιαστικής σημασίας για την εξασφάλιση φορολογικών εσόδων για δημόσιες επενδύσεις, εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και πρόνοια, για τη διασφάλιση του δικαίου επιμερισμού των βαρών και τη διατήρηση της φορολογικής συνείδησης των φορολογουμένων και, τέλος, για την αποφυγή στρέβλωσης του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων.

Η ΕΕ έχει λάβει διάφορα μέτρα για την καταπολέμηση του ΕΦΣ, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης της οδηγίας κατά της φοροαποφυγής (ATAD) και της ATAD 2, στην οποία προβλέπονται μέτρα για την αντιμετώπιση των

ασυμφωνιών στη μεταχείριση υβριδικών μέσων¹ σε σχέση με τρίτες χώρες.

Για την ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας, το Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής για αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά φορολογικές αποφάσεις, η οποία δρομολογήθηκε για το δεύτερο εξάμηνο του 2017. Επίσης, το Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών για τις εκθέσεις ανά χώρα όσον αφορά πολυεθνικές επιχειρήσεις. Η εν λόγω αυτόματη ανταλλαγή θα ξεκινήσει το 2018. Τον Ιούνιο του 2017 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση σχετικά με κανόνες υποχρεωτικής γνωστοποίησης για μηχανισμούς επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού από ενδιάμεσους. Πρόσφατα, μέσω του κώδικα δεοντολογίας², καταργήθηκαν ή τροποποιήθηκαν μια σειρά φορολογικών καθεστώτων ευνοϊκών προς τα διπλώματα

¹ Οι ρυθμίσεις για τις ασυμφωνίες στη μεταχείριση υβριδικών μέσων εκμεταλλεύονται τις διαφορές στη φορολογική μεταχείριση μιας οντότητας ή ενός μέσου βάσει των νομοθεσιών δύο ή περισσότερων δικαιοδοσιών με σκοπό την επίτευξη διπλής μη φορολόγησης.

² Ο κώδικας δεοντολογίας για τη φορολογία των επιχειρήσεων εκπονήθηκε το 1997 για την ανίχνευση επιζήμιων φορολογικών μέτρων που επηρεάζουν αδικαιολόγητα την επιλογή του τόπου εγκατάστασης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην Ένωση. Ο κώδικας δεν αποτελεί νομικά δεσμευτικό μέσο, ωστόσο έχει σαφώς πολιτική ισχύ. Με την έγκριση του εν λόγω κώδικα, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να μην εισάγουν νέα επιζήμια φορολογικά μέτρα και να τροποποιούν τυχόν νόμους ή πρακτικές που θεωρούνται επιζήμιοι με βάση τις αρχές που θεσπίζει ο κώδικας.

ευρεσιτεχνίας³. Η κατάρτιση του καταλόγου μη συνεργάσιμων περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας εκτός ΕΕ επρόκειτο να ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο του 2017. Τέλος, η κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ)⁴, που δρομολογήθηκε εκ νέου από την Επιτροπή το 2016, θα παρέχει μια ολοκληρωμένη λύση για το ζήτημα της μετατόπισης κερδών, ωστόσο παραμένει υπό διαπραγμάτευση.

Παρά τα εν λόγω επιτεύγματα, οι κυβερνήσεις εξακολουθούν να χάνουν σημαντικά ποσά εσόδων λόγω του διασυνοριακού ΕΦΣ. Επιπλέον, ο διασυνοριακός χαρακτήρας της φοροαποφυγής και η ενοποίηση των οικονομιών των κρατών μελών καθιστούν αναγκαία μια συντονισμένη προσέγγιση ως προς την εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων.

2. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

2.1. Οικονομικές συνέπειες του ΕΦΣ

2.1.1. Απώλεια φορολογικών εσόδων

Η φοροαποφυγή στοιχίζει δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Στην ΕΕ, εκτιμάται ότι η απώλεια εσόδων από τη μετατόπιση κερδών εντός ΕΕ ανέρχεται περίπου σε 50-70 δισ. EUR⁵. Το ποσό αυτό (50 δισ. EUR) αντιστοιχεί στο 17 % των εσόδων από τους φόρους εισοδήματος εταιρειών (ΦΕΕ) (το 2013) και στο 0,4 % του ΑΕΠ. Οι κυβερνήσεις χωρών όπου παρατηρείται διάβρωση της φορολογικής βάσης αναγκάζονται να αποκομίσουν έσοδα από άλλους φόρους προκειμένου να αποφύγουν τη μείωση των εσόδων που

προορίζονται για μεταρρυθμίσεις που ευνοούν την ανάπτυξη και για αναδιανομή.

Οι πρακτικές ΕΦΣ σε μία περιοχή δικαιοδοσίας έχουν δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλες περιοχές δικαιοδοσίας. Τα κέρδη που μετατοπίζονται σε ένα κράτος μέλος ή μέσω ενός κράτους μέλους συνεπάγονται την απώλεια φορολογικής βάσης για ένα άλλο κράτος μέλος. Όσον αφορά την Ένωση στο σύνολό της, πρόκειται για καθαρή απώλεια φορολογικών εσόδων, ακόμη και αν ορισμένα κράτη μέλη διαπιστώνουν, σε μεμονωμένη βάση, ότι τα φορολογικά τους έσοδα αυξάνονται χάρη στη διόγκωση της φορολογικής βάσης από τη μετατόπιση κερδών.

2.1.2. Άνιστοι όροι ανταγωνισμού

Ο ΕΦΣ προκαλεί επίσης στρέβλωση των ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ, αφενός, εταιρειών που επιτυγχάνουν να αποφύγουν την καταβολή του μεριδίου των φόρων που τους αναλογεί και, αφετέρου, άλλων εταιρειών που δεν έχουν πρόσβαση στις ίδιες δυνατότητες διασυνοριακού φορολογικού σχεδιασμού (κυρίως εγχώριες και/ή μικρότερες επιχειρήσεις). Μελέτες καταδεικνύουν ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις στις χώρες με υψηλή φορολογία πληρώνουν περίπου 30 % λιγότερους φόρους σε σχέση με τις συγκρίσιμες εγχώριες επιχειρήσεις⁶.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη, οι εταιρείες που επιδίδονται σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό επωφελούνται από δυνητικά σημαντική μείωση της πραγματικής φορολόγησης, εις βάρος της κοινωνίας⁷. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις που επιδίδονται σε φορολογικό σχεδιασμό επωφελούνται από ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ως προς το κόστος, το οποίο μπορεί να τους δώσει τη δυνατότητα να αποκτήσουν μερίδια αγοράς και να δημιουργήσουν φραγμούς εισόδου στην αγορά εις βάρος άλλων επιχειρήσεων. Υπάρχουν ενδείξεις ότι υφίσταται σύνδεση μεταξύ του φορολογικού σχεδιασμού και των

³ Το φορολογικό καθεστώς ευνοϊκό προς τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι ένα ειδικό φορολογικό καθεστώς για τα έσοδα από τη διανοητική ιδιοκτησία.

⁴ Η κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ) είναι μια ενιαία δέσμη κανόνων για τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών των εταιρειών στην ΕΕ.

⁵ Βλ. Dover R., B. Ferrett B., D. Gravino, E. Jones and S. Merler (2015).

⁶ Βλ. Egger, P., W. Eggert and H. Winner (2010).

⁷ Βλ. Κέντρο Ευρωπαϊκής Οικονομικής Έρευνας, ZEW (2016).

υψηλότερων περιθωρίων κέρδους και της αυξημένης συγκέντρωσης του κλάδου⁸. Η σύνδεση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε μη αποδοτικά υψηλές τιμές καταναλωτή.

2.1.3. Έλλειψη δίκαιης μεταχείρισης και αντίκτυπος στη φορολογική συνείδηση των φορολογουμένων

Ο ΕΦΣ από μεγάλες πολυεθνικές έχει επίσης αρνητικό αντίκτυπο στη γενική φορολογική συνείδηση των φορολογουμένων. Όσοι τηρούν τις υποχρεώσεις τους και καταβάλλουν τους φόρους που τους αναλογούν εκλαμβάνουν τον ΕΦΣ ως παραβίαση του κοινωνικού συμβολαίου. Η επίγνωση των αθέμιτων πρακτικών ενδέχεται να ενθαρρύνει άλλους φορολογουμένους να παύσουν να τηρούν τις φορολογικές υποχρεώσεις τους. Πρόσφατα σκάνδαλα είχαν ως αποτέλεσμα τη δημόσια δυσaréσκεια όσον αφορά το ζήτημα της φοροαποφυγής. Επιπλέον, η απώλεια εσόδων λόγω του ΕΦΣ ενδέχεται να έχει αντίκτυπο στις κοινωνικές δαπάνες, όπως πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ή υπηρεσίες πρόνοιας, καθώς και στην αναδιανομή. Ο αντίκτυπος αυτός με τη σειρά του επιτείνει τις ανισότητες και ενδέχεται να τροφοδοτήσει περαιτέρω την κοινωνική δυσaréσκεια.

2.2. Κύριοι διάλογοι ΕΦΣ

Ο ΕΦΣ πραγματοποιείται μέσω τριών κύριων διαύλων: i) **μετατόπιση χρέους**, κατά την οποία το εσωτερικό χρέος χρησιμοποιείται για την τεχνητή μετατόπιση του κέρδους από μια δικαιοδοσία με υψηλή φορολογία σε μια άλλη με χαμηλή φορολογία· ii) **στρατηγική τοποθέτηση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και των άυλων στοιχείων ενεργητικού**, κατά την οποία ιδιαιτέρως κινητικά άυλα στοιχεία ενεργητικού μεταφέρονται τεχνητά σε δικαιοδοσίες με χαμηλή φορολογία· και iii) **χρήση (ή κατάχρηση) της μεταβιβαστικής τιμολόγησης**, κατά την οποία οι φορολογικές βάσεις δικαιοδοσιών με χαμηλή φορολογία διογκώνονται τεχνητά εις βάρος της φορολογικής βάσης δικαιοδοσιών με

υψηλή φορολογία⁹. Πέραν των εν λόγω κύριων δομών, οι πολυεθνικές επιχειρήσεις είναι δυνατό να εκμεταλλεύονται τις διατάξεις διμερών φορολογικών συμβάσεων προκειμένου να ελαχιστοποιούν τους φόρους και το κόστος επαναπατρισμού των μερισμάτων [αναζήτηση ευνοϊκότερης φορολογικής σύμβασης (treaty shopping)].

2.3. Βασικοί δείκτες ΕΦΣ

2.3.1. Νομικοί δείκτες ΕΦΣ

Οι δείκτες ΕΦΣ μπορούν να συναχθούν από ορισμένους φορολογικούς κανόνες ή από την απουσία των τελευταίων:

Απουσία κανόνων απαγόρευσης καταχρήσεων

Η εν λόγω σειρά δεικτών αφορά την απουσία κανόνων που έχουν ως στόχο την καταπολέμηση της φοροαποφυγής. **Ως παραδείγματα κανόνων απαγόρευσης καταχρήσεων αναφέρονται τα εξής: κανόνες περιορισμού των τόκων και κανόνες περί υποκεφαλαιοποίησης, καθώς και κανόνες για τις ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες.** Οι κανόνες περιορισμού των τόκων και οι κανόνες περί υποκεφαλαιοποίησης έχουν ως στόχο την αποθάρρυνση τεχνητών ρυθμίσεων όσον αφορά το χρέος που είναι σχεδιασμένες ώστε να ελαχιστοποιούν τους φόρους, ενώ οι κανόνες για τις ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες (EAE) έχουν ως στόχο την αποτροπή της μετατόπισης των κερδών σε χώρα με χαμηλή ή μηδενική φορολογία. Αξίζει να σημειωθεί ότι η οδηγία κατά της φοροαποφυγής, που εκδόθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2016, με έναρξη ισχύος το 2019, έστω και με ορισμένες εξαιρέσεις, προβλέπει κανόνες περιορισμού των τόκων και κανόνες για τις EAE για όλες τις χώρες της ΕΕ.

Παθητικοί δείκτες

Αυτή η σειρά δεικτών αφορά φορολογικούς κανόνες που δεν προωθούν ούτε

⁸ Βλ. ΟΟΣΑ (2015), σ. 181.

⁹ Για καλύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι πολυεθνικές επιχειρήσεις δομούν τις πρακτικές φοροαποφυγής που χρησιμοποιούν, βλ. Ramboll Management Consulting and Corit Advisory (2015).

ενθαρρύνουν από μόνοι τους κάποια διάρθρωση ΕΦΣ, αλλά είναι απαραίτητοι για να λειτουργήσει μια δομή ΕΦΣ. **Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η παρακράτηση φόρου στην πηγή.** Η απουσία παρακράτησης φόρου στην πηγή έχει γενικά ως στόχο την πρόληψη της διπλής φορολόγησης. Ωστόσο, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, μπορεί επίσης να καταστήσει ευκολότερο τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Η ύπαρξη παρακράτησης φόρου στην πηγή αποτρέπει τη μετατόπιση των κερδών με απαλλαγή από τον φόρο προς δικαιοδοσίες τρίτων χωρών και, ως εκ τούτου, αποθαρρύνει ή εμποδίζει τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, παρότι μπορεί να οδηγήσει σε διπλή φορολόγηση ή επαχθείς απαιτήσεις για την αποφυγή της.

Ενεργοί δείκτες

Ορισμένα φορολογικά καθεστώτα είναι δυνατό από μόνα τους να ενθαρρύνουν ή να διευκολύνουν τις δομές επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού. Οι φορολογικοί κανόνες πρέπει να αξιολογούνται κατά περίπτωση προκειμένου να εξαχθεί συμπέρασμα σχετικά με τη σύνδεσή τους με πρακτικές ΕΦΣ. Για την εν λόγω αξιολόγηση απαιτείται λεπτομερής ανάλυση του πραγματικού σχεδιασμού και της εφαρμογής ενός φορολογικού κανόνα, λαμβανομένου υπόψη του βαθμού στον οποίο διαφυλάσσονται οι φορολογικοί κανόνες, π.χ. μέσω διατάξεων απαγόρευσης καταχρήσεων.

2.3.2. Οικονομικοί δείκτες ΕΦΣ

Μια σειρά οικονομικών δεικτών είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό αποδεικτικών στοιχείων για πρακτικές ΕΦΣ. Για παράδειγμα, οι χώρες που χρησιμοποιούνται στις δομές ΕΦΣ έχουν, εν γένει, (ασυνήθιστα) υψηλές χρηματοοικονομικές ροές. Επομένως, είναι σκόπιμο να διερευνηθεί αν υπάρχει πιθανή αποσύνδεση μεταξύ χρηματοοικονομικών και πραγματικών οικονομικών δραστηριοτήτων. Στους σημαντικούς δείκτες περιλαμβάνονται

συνολικές άμεσες ξένες επενδύσεις¹⁰ (ΑΞΕ), ΑΞΕ που διακρατούνται από οντότητες ειδικού σκοπού και συγκεκριμένες ροές χρηματοοικονομικών εσόδων, όπως ροές μερισμάτων, τόκων και/ή δικαιωμάτων, που εκφράζονται ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Οι ΑΞΕ αντιστοιχούν στις επενδύσεις που πραγματοποιούνται διασυνοριακά μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών. Μολονότι οι ΑΞΕ δεν αποτελούν από μόνες τους δείκτες φοροαποφυγής, τμήμα των εν λόγω επενδύσεων μπορεί να οφείλεται σε πρακτικές φοροαποφυγής. Οι ροές δικαιωμάτων αντικατοπτρίζουν τον τόπο της διανοητικής ιδιοκτησίας και των άυλων στοιχείων ενεργητικού. Στους λοιπούς συναφείς δείκτες περιλαμβάνονται τα έσοδα από τη φορολογία εταιρειών ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι ανωμαλίες στις διμερείς τιμές εισαγωγής¹¹ και δείκτες αναζήτησης ευνοϊκότερης φορολογικής σύμβασης (treaty shopping).

Τα έσοδα από τη φορολογία εταιρειών ως ποσοστό του ΑΕΠ δείχνουν ότι ορισμένες χώρες είναι σε θέση να αποκομίσουν ιδιαίτερα υψηλά έσοδα από τη φορολογία εταιρειών.

Με βάση τις ανωμαλίες στις διμερείς τιμές εισαγωγής είναι δυνατό να διαπιστωθεί αν η τιμολόγηση ενός αγαθού είναι πολύ υψηλή ή πολύ χαμηλή. Ορισμένες χώρες έχουν την τάση να εισάγουν τα ίδια ενδιάμεσα αγαθά σε διαφορετικές τιμές, κάποια με χαμηλότερη τιμή, ιδίως εάν πρόκειται για επιχειρήσεις

---

¹⁰ Οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποτελούν την κατηγορία διεθνών επενδύσεων στην οποία μια οντότητα που εδρεύει σε μια χώρα (ο άμεσος επενδυτής) αποκτά διαρκές συμφέρον σε μια εταιρεία που εδρεύει σε άλλη χώρα (η εταιρεία άμεσης επένδυσης), μεταξύ άλλων μέσω οντότητας ειδικού σκοπού, μιας νομικής οντότητας που συστήνεται για την εκπλήρωση περιορισμένων, συγκεκριμένων ή προσωρινών σκοπών. Η επιχείρηση άμεσης επένδυσης είναι μία επιχείρηση στην οποία ο άμεσος επενδυτής κατέχει το 10 % ή περισσότερο των κοινών μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου (ή το ισοδύναμο για μια μη μετοχική επιχείρηση).

¹¹ Αφορούν ανωμαλίες στη μέση τιμή των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο διμερών εμπορικών ροών (μεταξύ δύο χωρών).

σε χώρες με χαμηλή φορολογία, και κάποια με υψηλότερη τιμή, ιδίως εάν πρόκειται για επιχειρήσεις σε χώρες με υψηλή φορολογία. Αυτή η διαφορά ενδέχεται να αποτελεί ένδειξη δόλιας μεταβιβαστικής τιμολόγησης και να είναι σημάδι της διάβρωσης της φορολογικής βάσης σε ορισμένες χώρες με υψηλή φορολογία.

Οι δείκτες αναζήτησης ευνοϊκότερης φορολογικής σύμβασης (treaty shopping) αποτυπώνουν το γεγονός ότι η χρήση ενός συνδυασμού συμβάσεων μπορεί να ελαχιστοποιήσει το κόστος επαναπατριsmού των μερισμάτων. Αντί να επενδύουν απευθείας σε μια χώρα υποδοχής, οι πολυεθνικές εταιρείες διοχετεύουν την επένδυση διαμέσου τρίτης χώρας προκειμένου να εκμεταλλευτούν διατάξεις σύμβασης οι οποίες δεν ισχύουν μεταξύ της χώρας υποδοχής και της χώρας προέλευσης της επένδυσης.

Αν και κανένας από τους δείκτες δεν καταδεικνύει από μόνος του αδιάψευστη αιτιώδη συνάφεια με τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, οι δείκτες είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται ως μέρος «συνόλου αποδεικτικών στοιχείων» που αποκαλύπτουν την ύπαρξη δομής ΕΦΣ.

3. ΜΕΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τα κράτη μέλη μπορούν να αντιμετωπίσουν τις καταχρηστικές φορολογικές πρακτικές ενισχύοντας το νομικό πλαίσιο και προβαίνοντας σε μεταρρυθμίσεις των εθνικών καθεστώτων που ενδεχομένως οδηγούν σε ΕΦΣ, αλλά και αυξάνοντας επίσης τη συνεργασία και τη διαφάνεια. Εξίσου σημαντική είναι η καλλιέργεια νοοτροπίας φορολογικής συμμόρφωσης. Η παρούσα ενότητα θα επικεντρωθεί στην πρώτη πτυχή, ήτοι την ενίσχυση του νομικού πλαισίου και τις μεταρρυθμίσεις των εθνικών καθεστώτων: μέσω εφαρμογής ισχυρών κανόνων για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής, τροποποίησης των κανόνων που ενδέχεται να ενθαρρύνουν έμμεσα τον ΕΦΣ και αντιμετώπισης εθνικών καθεστώτων που διευκολύνουν τον ΕΦΣ.

3.1. Εφαρμογή ισχυρών κανόνων για την πρόληψη της φοροαποφυγής

Όπως εξηγείται ανωτέρω, οι κανόνες απαγόρευσης των καταχρήσεων έχουν ως ρητό στόχο την πρόληψη των δομών ΕΦΣ. Απαιτείται ταχεία εφαρμογή των κανόνων απαγόρευσης των καταχρήσεων. Μολονότι με την οδηγία κατά της φοροαποφυγής θα θεσπιστούν πέντε κανόνες απαγόρευσης των καταχρήσεων το 2019¹², η τρέχουσα απουσία των εν λόγω κανόνων σε ορισμένα κράτη μέλη δεν προστατεύει επί του παρόντος την ΕΕ από πρακτικές ΕΦΣ.

3.2. Τροποποίηση κανόνων που είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο κατάχρησης και να οδηγήσουν σε ΕΦΣ

Η παρακράτηση φόρου στην πηγή όσον αφορά τρίτες χώρες, εφόσον θεσπιστεί καταλλήλως, θα ήταν δυνατό να αποτελέσει αποτελεσματικό εργαλείο για την καταπολέμηση του ΕΦΣ. Η παρακράτηση φόρου στην πηγή θεσπίζεται από κάθε κράτος μέλος και για κάθε τύπο χρηματοοικονομικής ροής (τόκοι, μερίσματα και δικαιώματα).

3.3. Αντιμετώπιση εθνικών καθεστώτων που διευκολύνουν τον ΕΦΣ

Με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο καθίσταται δυνατή η αντιμετώπιση εθνικών φορολογικών πρακτικών που ενθαρρύνουν τον διασυνοριακό ΕΦΣ ή τον διευκολύνουν, αλλά είναι δύσκολο να αντιμετωπιστούν με τα υφιστάμενα μέσα (όπως οδηγίες ή κώδικες δεοντολογίας).

4. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

4.1. Εφαρμογή ισχυρών κανόνων για την πρόληψη της φοροαποφυγής

Στον παρακάτω πίνακα παρέχεται επισκόπηση της **απουσίας δύο τύπων κανόνων απαγόρευσης των καταχρήσεων** σε όλα τα κράτη μέλη: κανόνων περιορισμού των τόκων και

¹² Ορισμένες διατάξεις θα ισχύσουν σε διαφορετική ημερομηνία.

κανόνων περί υποκεφαλαιοποίησης. Με την οδηγία κατά της φοροαποφυγής θεσπίζονται κανόνες απαγόρευσης των καταχρήσεων, συμπεριλαμβανομένων κανόνων για τις ΕΑΕ και κανόνων περιορισμού των τόκων. Ωστόσο, στην περίπτωση των κανόνων περιορισμού των τόκων, τα κράτη μέλη, με εξίσου αποτελεσματικούς εθνικούς κανόνες, μπορούν να καθυστερήσουν την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με τους κανόνες περιορισμού των τόκων που προβλέπονται στην οδηγία κατά της φοροαποφυγής έως το 2024.

Πίνακας 1: Επισκόπηση ορισμένων κανόνων για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής που δεν περιλαμβάνονται στα εθνικά δίκαια των κρατών μελών, 2017

	BE	BG	CY	EE	HR	LU	MT	NL	RO	SI	AT	CZ	IE	LV	LT	PL	SK	DE	EL	FI	HU	PT	FR	IT	SE	UK	DK	ES
Κανόνες περιορισμού των τόκων ή κανόνες περί υποκεφαλαιοποίησης	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Κανόνες ελεγχόμενων αλλοδαπών εταιρειών	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

Πηγή: Ramboll Management Consulting and Corit Advisory (2015).

4.2. Τροποποίηση κανόνων που είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο κατάχρησης και να οδηγήσουν σε ΕΦΣ

Ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν θεσπίσει την παρακράτηση φόρου στην πηγή όσον αφορά τρίτες χώρες, η οποία θα μπορούσε να προστατεύσει το φορολογικό τους

σύστημα από πρακτικές ΕΦΣ στις οποίες χρησιμοποιούνται ροές μερισμάτων, τόκων και/ή δικαιωμάτων. Ωστόσο, σε άλλα κράτη μέλη έχει ήδη θεσπιστεί αυτή η παρακράτηση.

Πίνακας 2: Παρακράτηση φόρου στην πηγή στα κράτη μέλη της ΕΕ όσον αφορά περιοχές δικαιοδοσίας τρίτων χωρών, 2017

	HU	MT	CY	EE	LU	NL	IE	UK	AT	DE	FI	SE	BE	BG	CZ	DK	EL	ES	FR	HR	IT	LT	LV	PL	PT	RO	SI	SK
Δικαιώματα	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Τόκοι	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μερίσματα	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Πηγή: ZEW (2016), με επικαιροποιήσεις βάσει εθνικών μεταρρυθμίσεων.

Σημειώσεις:

1) Ο ανωτέρω πίνακας επικεντρώνεται στους εγχώριους συντελεστές παρακράτησης φόρου στην πηγή, ήτοι τους συντελεστές που καθορίζονται στην εθνική νομοθεσία περί φορολογίας εταιρειών. Επομένως, δεν αποκατοπρίζει τους συντελεστές παρακράτησης φόρου στην πηγή που καθορίζονται στις συμβάσεις αποφυγής της διπλής φορολογίας.

2) Η ένδειξη «X» σημαίνει ότι το κράτος μέλος δεν εφαρμόζει παρακράτηση φόρου στην πηγή (που υπερβαίνει το 0 %).

4.3. Αντιμετώπιση εθνικών καθεστώτων που διευκολύνουν τον ΕΦΣ

Ορισμένα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για την προσαρμογή των ευνοϊκών προς τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας φορολογικών καθεστώτων σύμφωνα με τη δράση 5 του σχεδίου για τη διάβρωση της φορολογικής βάσης και τη μετατόπιση

των κερδών¹³, όπως εγκρίθηκε με τον κώδικα δεοντολογίας για τη φορολογία των επιχειρήσεων.

Μένει ακόμη να επανεξεταστούν ορισμένα εθνικά καθεστώτα ώστε να προλαμβάνεται η χρήση ΕΦΣ από πολυεθνικές

¹³ Το σχέδιο για τη διάβρωση της φορολογικής βάσης και τη μετατόπιση των κερδών (BEPS), με επικεφαλής τους G20/ΟΟΣΑ, προβλέπει μια σειρά δράσεων για την αντιμετώπιση των στρατηγικών φορολογικού σχεδιασμού που εκμεταλλεύονται τα κενά και τις ασυμφωνίες στους φορολογικούς κανόνες για να μετατοπίσουν τεχνητά τα κέρδη σε περιοχές με χαμηλή ή μηδενική φορολογία όπου υπάρχει ελάχιστη ή μηδενική οικονομική δραστηριότητα.

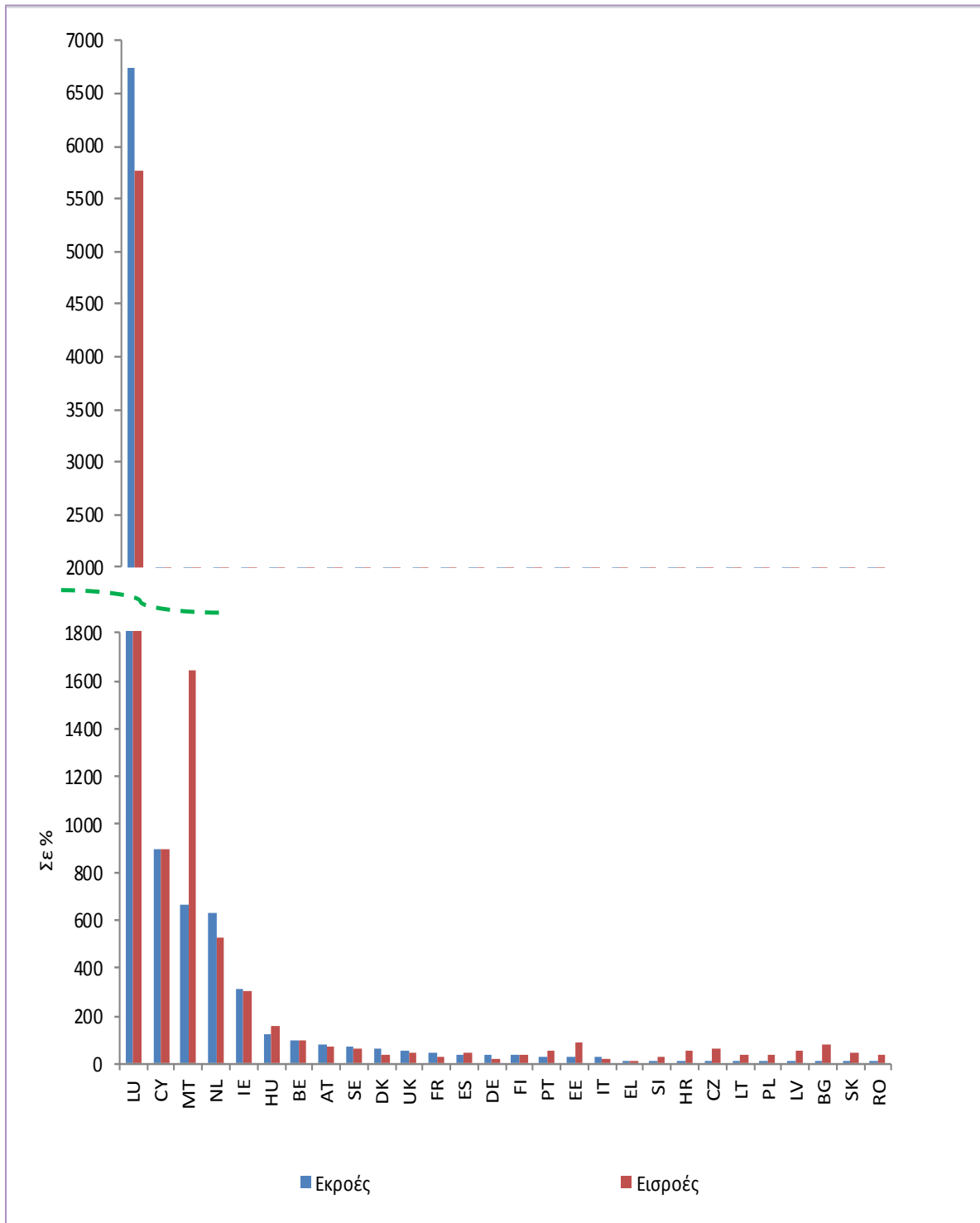
επιχειρήσεις. Στην προαναφερθείσα μελέτη Ramboll του 2015 προσδιορίζονται μια σειρά τέτοιων κανόνων, καθώς και η συχνότητα εμφάνισής τους στα κράτη μέλη. Ωστόσο, οι φορολογικοί κανόνες πρέπει να αξιολογούνται κατά περίπτωση προτού εξαχθεί οποιοδήποτε συμπέρασμα σχετικά με τη σύνδεσή τους με πρακτικές ΕΦΣ.

4.4. Επισκόπηση πρόσφατων οικονομικών δεικτών ΕΦΣ

Παρακάτω παρουσιάζονται τα πλέον πρόσφατα δεδομένα για ορισμένους βασικούς οικονομικούς δείκτες.

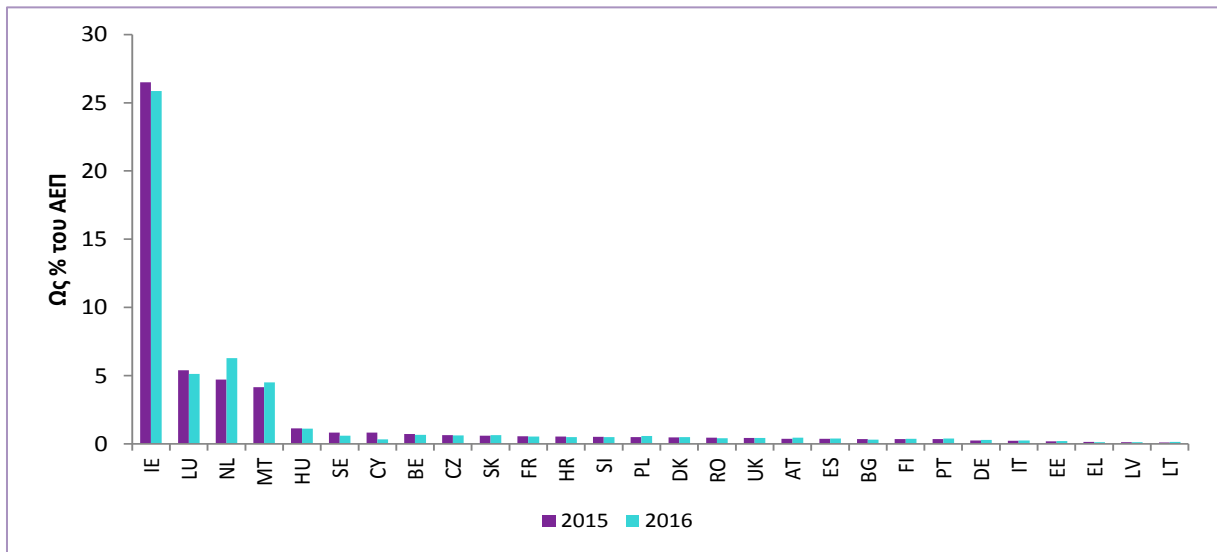
Σχήμα 1: Τοποθετήσεις ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2015

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (προσεχής έκδοση), Eurostat

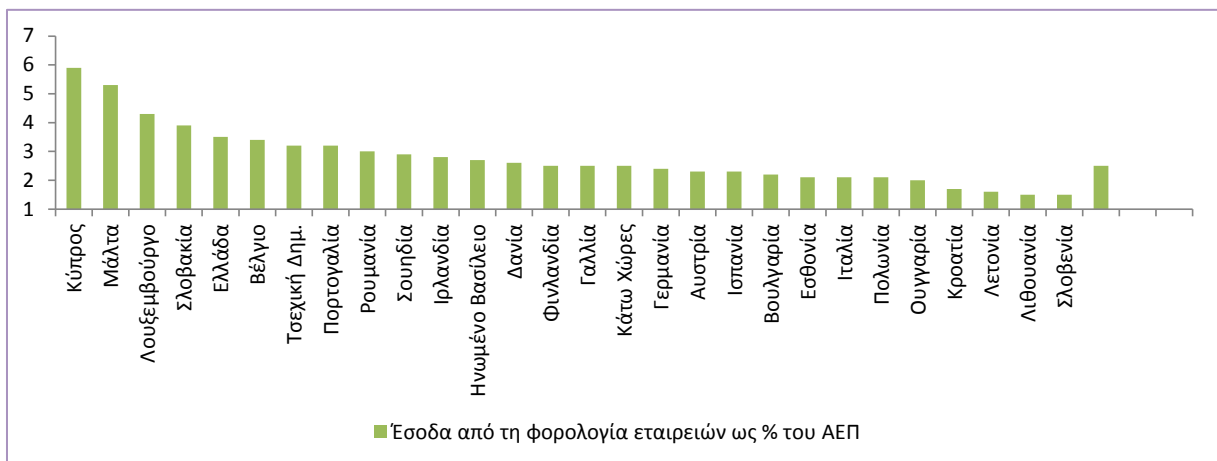
Σημειώσεις: 1) Οι εισροές ΑΞΕ ή άμεσων επενδύσεων στην οικονομία που υποβάλλει τα στοιχεία (ΑΕΟΥΣ) αφορούν επενδύσεις από αλλοδαπούς σε επιχειρήσεις που εδρεύουν στην οικονομία που υποβάλλει τα στοιχεία. Οι εκροές ΑΞΕ ή άμεσων επενδύσεων στην αλλοδαπή (ΑΕΑ) αντιστοιχούν σε επενδύσεις από ημεδαπές οντότητες σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις στην αλλοδαπή. 2) Τα αποθέματα (ή οι τοποθετήσεις) ΑΞΕ καταδεικνύουν την αξία των επενδύσεων στο τέλος της περιόδου.

Σχήμα 2: Τέλη που καταβλήθηκαν (χρεώσεις) για τη χρήση διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΙ) ως ποσοστό του ΑΕΠ

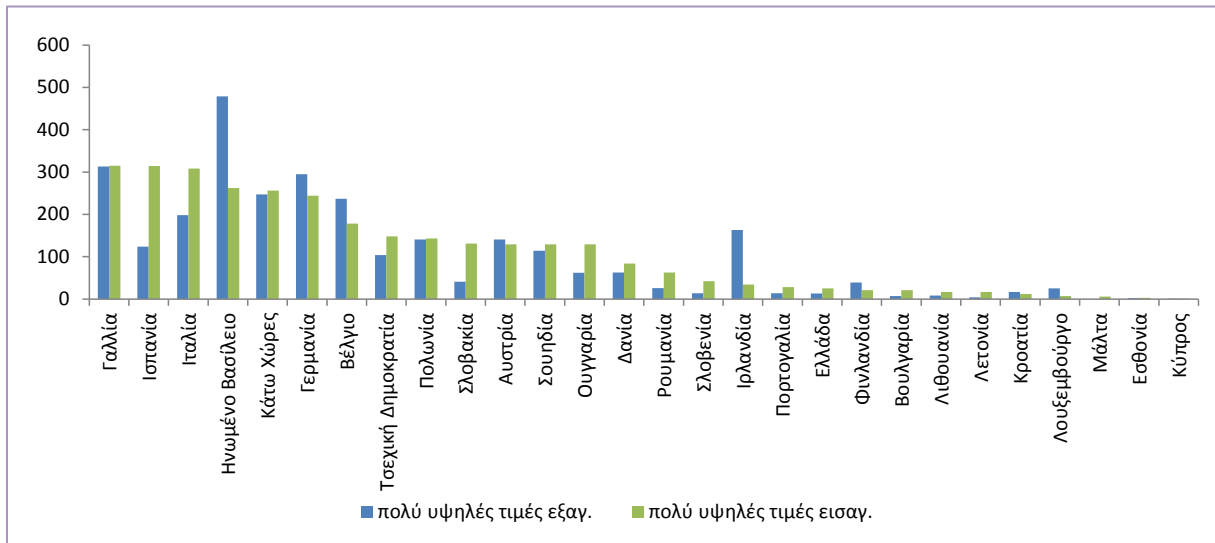
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (προσεχής έκδοση), Eurostat

Σχήμα 3: Φορολογία εταιρειών ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2015

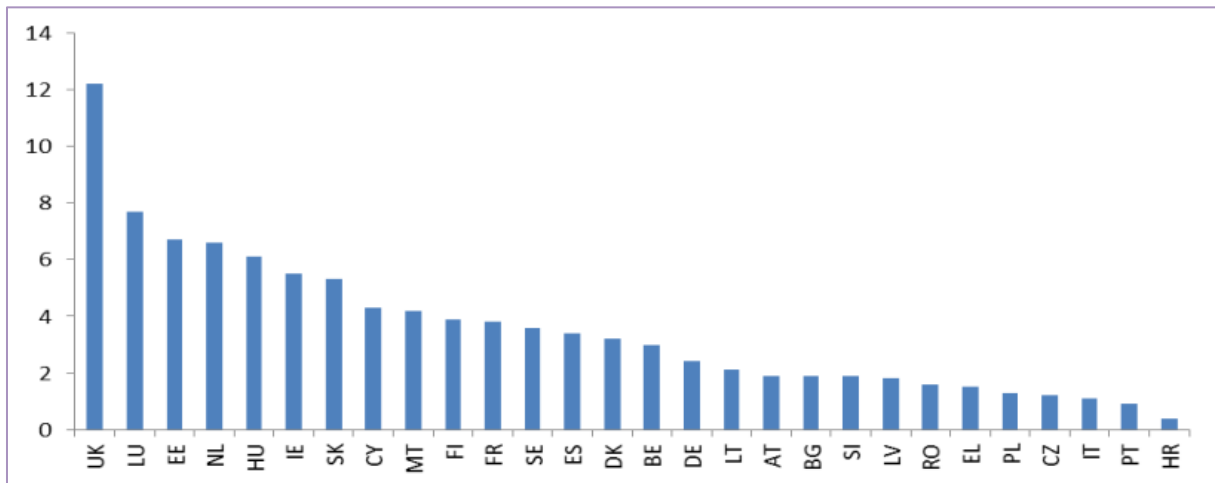
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017)

Σχήμα 4: Ανωμαλίες στις διμερείς τιμές το 2015

Πηγή: IHS (προσεχής έκδοση)

Σχήμα 5: Ελκυστικότητα της αναζήτησης ευνοϊκότερης φορολογικής σύμβασης (treaty shopping): δείκτης κεντρικότητας

Πηγή: van't Riet and Lejour (2017), IHS (προσεχής έκδοση)

Σημειώσεις: Ο δείκτης κεντρικότητας αφορά το σταθμισμένο ως προς το ΑΕΠ ποσοστό των φορολογικά βέλτιστων οδών επαναπατρισμού που περιλαμβάνουν την αντίστοιχη χώρα.

5. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Dover R., B. Ferrett B., D. Gravino, E. Jones and S. Merler (2015), «Bringing transparency, coordination and convergence to corporate tax policies in the European Union» (Επίτευξη διαφάνειας, συντονισμού και σύγκλισης στις πολιτικές όσον αφορά τη φορολογία των εταιρειών στην Ένωση), μελέτη για την Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 2015.
- Egger, P., W. Eggert and H. Winner (2010), «Saving Taxes through Foreign Plant Ownership», *Journal of International Economics*, 81: 99-108.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (προσεχής έκδοση), «Tax policies in the European Union: 2017 Survey» (Φορολογικές πολιτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση: έρευνα 2017).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), «Taxation Trends in the European Union: 2017» (Τάσεις φορολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση: 2017), Edition Luxembourg.
- IHS (προσεχής έκδοση), Aggressive tax planning indicators (Δείκτες επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού).
- ΟΟΣΑ (2015), «Measuring and Monitoring BEPS, Action 11- 2015 Final Report», Σχέδιο για τη διάβρωση της φορολογικής βάσης και τη μετατόπιση των κερδών (Base Erosion and Profit Shifting Project) του ΟΟΣΑ/της G20, OECD Publishing, Παρίσι.
- Ramboll Management Consulting and Corit Advisory (2015), «Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators», Έγγραφο για τη φορολογία αριθ. 61.
- van't Riet and Lejour (2017), «Optimal Tax Routing: Network Analysis of FDI diversion», CPB Έγγραφο προβληματισμού 349.
- ZEW, Κέντρο Ευρωπαϊκής Οικονομικής Έρευνας (2016), «The Impact of Tax Planning on Forward-Looking Effective Tax Rates», Έγγραφο για τη φορολογία αριθ. 64.
- Δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής
http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/anti_tax_avoidance/index_en.htm
- Κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ)
https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/corporate-tax-reform-package_en_en

Ημερομηνία: 20.11.2017